

Sygn. akt IV KK 482/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Małgorzata Gierczak

w sprawie **J. M.**

skazanej z art. 286 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 25 listopada 2020 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść

od wyroku Sądu Rejonowego w J. z dnia 8 lipca 2019 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla pkt IV zaskarżonego wyroku, a kosztami postępowania
kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Prokurator Prokuratury Rejonowej w J. , na podstawie art. 335 § 1 k.p.k., skierował do Sądu Rejonowego w J. wniosek o uznanie J. M. za winną popełnienia przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. i wymierzenie jej kary 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 2 lata, podanie wyroku do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na tablicy ogłoszeń Sądu Rejonowego w J. na okres 1 tygodnia i zobowiązanie oskarżonej na podstawie art. 46 § 1 k.k. do naprawienia w całości wyrządzonej przestępstwem

szkody w zakresie nieuregulowanym, tj. poprzez zapłatę 12.184 zł na rzecz P. S.A. W uzasadnieniu podano, że oskarżona złożyła wniosek o wydanie wyroku skazującego i uzgodniła wymiar kary, środka karnego i środka kompensacyjnego.

Wyrokiem z dnia 8 lipca 2019 r., sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w J.:

1. uznał oskarżoną za winną tego, że w dniu 20 sierpnia 2018 r. w J., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadziła P. S.A. z siedzibą w B. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pożyczki gotówkowej (...) w kwocie 12744 zł wprowadzając w błąd przedstawiciela wskazanego podmiotu co do zamiaru i możliwości wywiązania się z umowy, czym działała na szkodę P. S.A., tj. przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. i na tej podstawie wymierzył jej karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
2. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 k.k. warunkowo zawiesił wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres próby 2 lat;
3. na podstawie art. 43b w zw. z art. 39 pkt 8 k.k. podał wyrok do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie go na tablicy ogłoszeń Sądu Rejonowego w J. przez okres jednego tygodnia;
4. na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonej środek kompensacyjny w postaci obowiązku naprawienia szkody w całości poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego P. S.A. 12.184 zł;
5. zwolnił oskarżoną od ponoszenia kosztów sądowych, a wydatkami obciążył Skarb Państwa.

Orzeczenie to odpowiadało w swojej treści wnioskowi prokuratora oraz oświadczeniom oskarżonej zawartych na k – 42 – 44 akt sprawy.

Opisany wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w dniu 16 lipca 2019 r.

Kasację od wyroku Sądu Rejonowego w J. „w części dotyczącej orzeczenia o obowiązku naprawienia szkody” wywiódł na korzyść skazanej Prokurator Generalny, który zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 343 § 6 i 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., a w konsekwencji także art. 415 § 1 k.p.k., polegające na niezasadnym

uwzględnieniu wadliwego wniosku prokuratora i wydaniu wobec oskarżonej na posiedzeniu w dniu 8 lipca 2019 r. wyroku skazującego za czyn z art. 286 § 1 k.k., z jednoczesnym orzeczeniem na podstawie art. 46 § 1 k.k. środka kompensacyjnego w postaci obowiązku naprawienia szkody w całości, pomimo, że wynikające z popełnienia wskazanego przestępstwa roszczenie było już przedmiotem rozpoznania w innym postępowaniu toczącym się z inicjatywy pokrzywdzonego” i wniósł o uchylenie rozstrzygnięcia zawartego w pkt IV zaskarżonego wyroku, nakładającego na oskarżoną obowiązek naprawienia szkody.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co umożliwiło uwzględnienie jej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zgodnie z art. 415 § 1 zd. drugie k.p.k. obowiązku naprawienia szkody nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono.

W dniu 22 stycznia 2019 r. do Sądu Rejonowego w P. wpłynął pozew P. S.A. o zapłatę przez skazaną 12.756,77 zł na podstawie weksla stanowiącego zabezpieczenie umowy pożyczki. W aktach sprawy zarejestrowanej pod sygnaturą I C (...), na k – 26 – 32 znajdują się kopie dokumentów związanych z umową pożyczki z dnia 20 sierpnia 2016 r. ((...)) zawartej pomiędzy P. S.A. a skazaną. Nie ulega wątpliwości, że roszczenie cywilne wiązało się z tą samą umową, która stanowiła kanwę postępowania karnego (k – 3 – 18 akt sprawy karnej). Wyrokiem z dnia 5 listopada 2019 r. Sąd Rejonowy w P. zasądził od skazanej na rzecz P. S.A. 5.500 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od stycznia 2019 r. do dnia zapłaty, a w pozostałej części powództwo oddalił. Orzeczenie to zostało zmienione wyrokiem Sądu Okręgowego w P. z dnia 31 marca 2020 r., sygn. akt I Ca (...) m.in. w ten sposób, że zasądzono od skazanej na rzecz P. S.A. 7.256,77 zł i oddalono powództwo w pozostałym zakresie.

Z przedstawionych faktów wynika w oczywisty sposób, że w chwili wyrokowania przez Sąd Rejonowy w J. w sprawie II K (...), toczyło się w innej –

cywilnej sprawie postępowanie, którego przedmiotem było roszczenie, o którym orzeczono w pkt IV zaskarżonego kasacją wyroku (tożsamość przedmiotowa i podmiotowa). Ze względu na zawartą w art. 415 § 1 k.p.k. klauzulę antykumulacyjną orzeczenie na podstawie art. 46 § 1 k.k. środka kompensacyjnego w postaci obowiązku naprawienia przez skazaną szkody przez zapłatę na rzecz P. S.A, 12.184 zł było w tej sytuacji niedopuszczalne.

Naruszenie klauzuli antykumulacyjnej było jednak konsekwencją naruszenia przepisów procesowych, do którego doszło w fazie postępowania przygotowawczego, a także, co ma znaczenie z punktu widzenia oceny skuteczności kasacji, także w fazie postępowania sądowego.

Na k – 35 akt sprawy znajduje się notatka funkcjonariusza policji z dnia 25 kwietnia 2019 r., w której relacjonuje on rozmowę telefoniczną z pracownikiem pokrzywdzonej firmy i wskazuje, że P. S.A. w dniu 18 stycznia 2019 r. wystąpił do sądu o wydanie zakazu zapłaty w związku z tym, że skazana nie uregulowała zadłużenia, które na dzień sporządzenia notatki miało wynosić 12.184 zł. Informacji tej nie zweryfikowano w postępowaniu przygotowawczym, czego dowodzi treść wniosku sporządzonego w trybie art. 335 § 1 k.p.k., ani w postępowaniu sądowym, zważywszy na treść pkt IV zaskarżonego kasacją wyroku. Jak słusznie zauważono w uzasadnieniu kasacji, wniosek oskarżyciela złożony w trybie konsensualnym przewidzianym w art. 335 § 1 k.p.k., nie zwalnia sądu z obowiązku dokonania jego kontroli i sprawdzenia, czy spełnia on wszystkie z prawem przewidziane wymogi, jak również nie daje umocowania do odstąpienia od dalszej analizy, czy zaproponowane przez oskarżonego kara i inne środki prawnokarnej reakcji odpowiadają prawu materialnemu. Dostrzeżenie opisanej wcześniej notatki urzędowej winno spowodować podjęcie w fazie postępowania sądowego czynności zmierzających do ustalenia, czy przedmiotem innego postępowania nie jest roszczenie, co do którego ma zostać zastosowany środek kompensacyjny. Ustalenie tej okoliczności winno z kolei spowodować podjęcie przez Sąd czynności przewidzianych w art. 343 § 3 k.p.k. (uzależnienie uwzględnienia wniosku od dokonania w nim przez prokuratora wskazanej przez siebie zmiany, zaakceptowanej przez oskarżonego), bądź w art. 343 § 7 k.p.k. (zwrot sprawy

prokuratorowi). Czynności takie w rozważanej sprawie nie zostały podjęte, co spowodowało bezkrytyczne uwzględnienie wniosku prokuratora, a w konsekwencji naruszenie przepisu art. 415 § 1 k.p.k.

Opisane uchybienie miało charakter rażący i w istotny sposób wpłynęło na treść zaskarżonego wyroku.

Kierując się powyższym należało uchylić pkt IV wyroku Sądu Rejonowego w J., przy czym, w realiach rozważanej sprawy, zbędne było wydawanie orzeczenia następczego, zwłaszcza że w przedmiocie roszczenia o naprawienie szkody prawomocnie orzeczono w postępowaniu cywilnym.